

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

327

Vragen van **Jasper van Dijk** en **Lacin** (SP) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Infrastructuur en Milieu over *het afsluiten van drinkwater* (ingezonden 22 augustus 2017).

Antwoord van Minister **Schultz van Haegen-Maas Geesteranus** (Infrastructuur en Milieu) mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (ontvangen 27 oktober 2017). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 2653.

Vraag 1

Vindt u het ook een slechte zaak dat PWN, het drinkwaterbedrijf in Noord-Holland, een alleenstaande moeder met drie kinderen uit Hoorn af heeft gesloten van drinkwater?¹

Antwoord 1

Afsluiting van drinkwater is voor iedereen ingrijpend en moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Drinkwaterbedrijven volgen daarom een zorgvuldige procedure voordat tot afsluiting kan worden overgegaan. Helaas komt het toch voor dat ook huishoudens met kinderen worden afgesloten.

Vraag 2

Bent u bereid met het drinkwaterbedrijf PWN in gesprek te gaan om te bewerkstelligen dat dit soort situaties niet meer voorkomen?

Antwoord 2

Ik zie dit niet als een oplossing, omdat dergelijke afsluitingen – ondanks de zorgvuldigheid die in acht wordt genomen – niet kunnen worden uitgesloten.

¹ <https://www.noordhollandsdagblad.nl/hoorn-enkhuizen/snelle-actie-hoorn-bij-dreigende-afsluiting-water>
<https://www.ibabsonline.eu/LijstDetails.aspx?site=Hoorn&ListId=621716c7-8304-42a1-aba6-62fdbccfee0d&ReportId=2ff8efdc-7d31-47af-a8fc-f46c2d9966e1&EntryId=29da393f-b6ce-42a2-ac57-3721259e0af9&searchtext=>
<http://hop-hoorn.nl/vragen-afsluiten-hoorns-gezin-drinkwater/>

Vraag 3

Onderschrijft u dat het recht op toegang tot water een belangrijk mensenrecht en kinderrecht is dat onder andere is vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (artikelen 3, eerste lid, 24 en 27, en general comment 15) en in VN resolutie 64/292 over de rechten van de mens?²

Antwoord 3

Ja. Het recht op de toegang tot drinkwater is een belangrijk mensenrecht. De Drinkwaterwet geeft het recht op toegang tot drinkwater en de verplichting voor drinkwaterbedrijven om het afsluiten van een kleinverbruiker zoveel mogelijk te voorkomen. Dat drinkwater een mensenrecht is, betekent echter niet dat het gratis zou moeten zijn. De inzet van het drinkwaterbeleid en regelgeving in Nederland is om drinkwater voor alle huishoudens betaalbaar te houden en afsluiting zoveel mogelijk te voorkomen. Sinds de inwerkingtreding van de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van drinkwater (Afsluitregeling) op 1 juni 2012 is er op internationaal gebied meer aandacht voor het recht op toegang tot voldoende schoon drinkwater³. Mede naar aanleiding daarvan heb ik onlangs het voornemen gepubliceerd om deze regeling aan te passen. Kern van de aanpassing is dat afsluiting als uiterste middel mogelijk moet blijven. Indien toch wordt afgesloten dient het drinkwaterbedrijf te zorgen voor een tijdelijke beschikbaarheid van drinkwater (bijvoorbeeld via het beschikbaar stellen van flessen met drinkwater). Het gaat om een minimum hoeveelheid van 12 liter per persoon per dag gedurende 4 dagen. Deze periode wordt redelijk geacht om herstel van de aansluiting te bewerkstelligen of te zoeken naar een alternatief. Het voorstel is onlangs ter internetconsultatie aangeboden. De consultatieperiode is inmiddels afgerond. Op basis van de reacties wordt nagegaan of het voorstel verdere aanpassing behoeft.

Vraag 4

Hoe vaak kwamen drinkwaterafsluitingen van particulieren voor in 2017, 2016 en 2015 en 2005? Kunt u voor het afgelopen jaar aangeven welke bedrijven de afsluitingen hebben gepleegd en welk percentage zij ongevraagd afsluiten?

Antwoord 4

In onderstaande tabel zijn de door u gevraagde gegevens opgenomen. Daarbij moeten enkele kanttekeningen geplaatst worden:

- het totaal aantal aansluitingen op het drinkwaternet bedraagt ca. 8 miljoen;
- het is niet bij alle drinkwaterbedrijven bekend of het afsluitingen betreft wegens wanbetaling (percentage «ongevraagd») of afsluiting wegens leegstand. De onderstaande cijfers kunnen dus afsluitingen wegens wanbetaling én leegstand betreffen;
- de cijfers kunnen afsluitingen van particuliere én zakelijke afnemers betreffen;
- de cijfers 2017 betreffen afsluitingen in de eerste 7 maanden. Sommige bedrijven hebben de cijfers t/m augustus aangeleverd, waardoor het beeld mogelijk iets is vertekend (hoger), omdat sommige bedrijven een extra maand hebben aangeleverd;
- de meeste bedrijven hebben geen beschikking (meer) over de cijfers van 2005. Deze cijfers zijn daarom niet in de tabel zijn opgenomen.

² <https://s3.amazonaws.com/berkley-center/100308UNARES64292.pdf>

³ Dat zijn onder meer het Verdrag inzake de rechten van het kind, het VN-Gehandicaptenverdrag, het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten alsmede de Mededeling van de Commissie van 19 maart 2014 over het Europees burgerinitiatief «Water en sanitaire voorzieningen zijn een mensenrecht! Water is een publiek goed, geen handelswaar!», COM(2014) 177.

Jaar	2005	2015	2016	2017
Aantal afsluitingen Drinkwater	niet bekend	10.158	7.526	3.602

Vraag 5

Bent u bereid onderzoek te doen naar de uitvoeringspraktijk en de implementatie van het NVVK-convenant met de vijf drinkwaterbedrijven die het afgelopen jaar het vaakst tot afsluiting over gingen?

Antwoord 5

De NVVK en de Vewin hebben laten weten tevreden te zijn over de samenwerking. Schuldhelpverleners en drinkwaterbedrijven komen periodiek bijeen om de uitvoeringspraktijk van het convenant met elkaar te bespreken. Van beide kanten wordt de samenwerking als positief ervaren. Ik zie daarom geen aanleiding om het door u gevraagde onderzoek uit te voeren.

Vraag 6

Hoe vaak kwamen afsluitingen van gas en elektra voor in 2017, 2016 en 2015 en 2005? Kunt u voor het afgelopen jaar aangeven welke bedrijven tot afsluitingen zijn overgegaan en welk percentage zij ongevraagd afsluiten?

Antwoord 6

In de jaren 2015, 2016 en 2017 (onvolledig jaar) zijn er respectievelijk 14.288, 17.829 en 9.633 gas- en elektriciteitsaansluitingen bij kleinverbruikers afgesloten. Dit is circa 0,25 procent van het totale aantal aansluitingen van gas en elektriciteit in Nederland. Gas- en elektriciteitsaansluitingen worden als aparte aansluiting aangemerkt. Een huishouden of bedrijf met beide aansluitingen telt zodoende als 2 aansluitingen. Bij alle regionale netbeheerders⁴ hebben in deze jaren afsluitingen plaatsgevonden. De netbeheerders, vertegenwoordigd door Netbeheer Nederland, hebben mij laten weten dat er voor het jaar 2005 geen betrouwbare data beschikbaar zijn wegens systeemwisselingen.

In de energiesector zijn het de netbeheerders die daadwerkelijk de afsluiting realiseren. Voor een afsluiting kunnen verschillende redenen zijn. Er kan afgesloten worden vanwege wanbetaling, een verzoek hiervoor komt dan bijvoorbeeld van de energieleverancier. Ook afsluiting vanwege onveilige situaties of fraude komt voor. Voorts is er afsluiting op verzoek van de consument. Net zoals bij het drinkwaterbeleid is het beleid bij gas en elektriciteit erop gericht om afsluiting zoveel mogelijk te voorkomen. Energieleveranciers en netbeheerders volgen daarom een zorgvuldige procedure, voordat tot afsluiting over kan worden gegaan. Deze procedure is vastgelegd in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas en is vergelijkbaar met de Afsluitregeling voor het drinkwaterbeleid. Het is niet in alle gevallen te achterhalen wanneer er sprake is van het ongevraagd afsluiten. Het merendeel van de afsluitingen vindt plaats in de situatie waarin het contract op de aansluiting door de leverancier wordt beëindigd (de «einde levering»). Dit wordt door de klant vermoedelijk als ongevraagd aangemerkt. Een afsluiting in verband met de veiligheid kan door de klant eveneens worden ervaren als ongevraagd. Over de data van 2015, 2016 en 2017 (onvolledig jaar) schatten de netbeheerders het totaal aantal «ongevraagde» afsluitingen bij kleinverbruikers, inclusief afsluitingen in verband met «einde levering», in 2015 op 86%, in 2016 op 75% en in 2017 op 69% van het totale aantal afsluitingen.

Jaar	2005	2015	2016	2017
Aantal afsluitingen gas- en elektriciteit	niet bekend	14.288	17.829	9.633
Percentage «Ongevraagde afsluitingen», inclusief «einde levering»	niet bekend	86%	75%	69%

⁴ Regionale netbeheerders zijn: Coteq, Enduris, Enexis, Liander, Rendo, Stedin en Westland infra.

Jaar	2005	2015	2016	2017
Aantal afsluitingen gas- en elektriciteit koude seizoenen	niet bekend	7.338	8.363	3.956

Vraag 7

Hoe vaak betrof dit afsluitingen van gezinnen in het koude seizoen?⁵

Antwoord 7

Netbeheerders en energieleveranciers hebben in principe geen gegevens over de gezinssamenstelling van hun consumenten, waardoor er ook geen registratie is van het aantal afsluitingen van gezinnen in het koude seizoen. Gegevens over het totale aantal afsluitingen in het koude seizoen (de periode van 1 oktober – 1 april) zijn er wel.

In de jaren 2015, 2016 en 2017 (onvolledig jaar) zijn er tijdens het koude seizoen respectievelijk 7.338, 8.363 en 3.956 gas- en elektriciteitsaansluitingen bij kleinverbruikers afgesloten. Ook hierbij geldt dat gas en elektriciteit als afzonderlijke aansluitingen worden aangemerkt (zie ook tabel bij antwoord 6).

Vraag 8 en 9

Wat gaat u doen om te voorkomen dat mensen afgesloten worden van basisvoorzieningen, zoals gas, water en elektra?

Bent u bereid minderjarige kinderen als kwetsbare consumenten aan te merken in de Regeling afsluitbeleid drinkwater kleinverbruikers?

Antwoord 8 en 9

Huishoudens kunnen niet zomaar worden afgesloten. De huidige regels voorzien in een zorgvuldige incassoprocedure – juist om afsluiting zoveel mogelijk te voorkomen. In aanvulling hierop hebben de drinkwaterbedrijven en de energiesector vrijwillige afspraken met schuldhulpverleningsorganisaties gemaakt.

De koepel van drinkwaterbedrijven Vewin en de brancheorganisatie voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren (NVVK) hebben een convenant afgesloten waarin is afgesproken om, ook in de gevallen waarin de regeling dat wel toestaat, huishoudens niet af te sluiten wegens wanbetaling, in geval van (een aanvraag om) schuldhulp.

Energie Nederland en de NVVK hebben afspraken gemaakt die inhouden dat huishoudens die op grond van de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas in de winterperiode mogen worden afgesloten, niet worden afgesloten zolang er sprake is van strenge vorst. Dit is aan de orde als het KNMI in De Bilt twee dagen achter elkaar een gemiddelde etmaaltemperatuur onder de nul graden Celsius heeft gemeten.

Op basis van bovenstaand omschreven huidige beleid ben ik van mening dat het afsluitbeleid – in het bijzonder het afsluitbeleid bij kwetsbare huishoudens – zorgvuldig is en geen aanpassing behoeft. In de voorgenomen aanpassing van de Regeling afsluitbeleid drinkwater kleinverbruikers worden minderjarige kinderen dan ook niet als kwetsbare consumenten aangemerkt.

Vraag 10

Bent u bereid, gezien het feit dat tijdens een breed moratorium huisontruimingen nog steeds kunnen doorgaan en mensen nog steeds afgesloten kunnen worden van basisvoorzieningen zoals water, het besluit aan te passen, bijvoorbeeld door het mogelijk te maken om het smal en breed moratorium tegelijkertijd aan te vragen zoals bepleit wordt op <https://www.schulinck.nl> dan wel de wettekst van artikel 5 gemeentelijke schuldhulpverlening aan te passen?⁶

⁵ <http://nos.nl/artikel/2149495-koolmonoxidevergiftiging-kinderen-door-barbecue-in-ijskoud-huis.html>

⁶ <https://www.schulinck.nl/opinie-schuldhulpverlening-wijziging-breed-moratorium-heeft-grote-gevolgen>; Ontruimen huurwoning en opschorten diensten niet meer geblokkeerd!

Antwoord 10

Het smal moratorium en het breed moratorium zijn onderscheidenlijke instrumenten voor de schuldhulpverlener die in beginsel ieder hun eigen moment binnen het schuldhulpverleningstraject kennen.

Het smal moratorium is met name bedoeld voor de schuldenaar die in een bedreigende situatie verkeert en zich op dat moment meldt bij de schuldhulpverlening. Bij een bedreigende situatie gaat het dan om een situatie waarbij een dreigende ontruiming, afsluiting van gas, water of licht dan wel beëindiging van de zorgverzekering speelt. Het smal moratorium houdt in dat de desbetreffende verhuurder, leverancier van gas, water of licht dan wel de zorgverzekeraar zijn ontruiming, afsluiting of beëindiging voor maximaal 6 maanden opschort. Het biedt de schuldhulpverlener de mogelijkheid om erger (een ontruiming of afsluiting) te voorkomen en orde op zaken te stellen. Het breed moratorium zit verderop in het traject, wanneer de schuldhulpverlening reeds in volle gang is, maar niet verder komt vanwege schuldeisers die verhaal halen op de goederen van de schuldenaar. Het ziet erop dat de schuldeisers voor maximaal 6 maanden hun verhaals- en executie-activiteiten staken. Omdat de schuldenaar dan reeds door de schuldhulpverlening wordt begeleid, mag worden verwacht dat betaling van vaste lasten geborgd is en een bedreigende situatie zoals bijvoorbeeld afsluiting van water zich in beginsel niet meer voordoet.

De situatie dat het wenselijk is om een breed en een smal moratorium in combinatie aan te kunnen vragen is daarom feitelijk een theoretische. Ik zie dan ook geen noodzaak om aanpassingen te treffen.

Vraag 11

Bent u bereid waterleverancier Evides uit Rotterdam aan te spreken op het scherpe incassobeleid, waarbij klanten snel afgesloten worden?⁷

Antwoord 11

De situatie zoals beschreven in het krantenartikel vormt voor mij geen aanleiding om dit met Evides te bespreken. Het beleid is erop gericht om afsluiting zoveel mogelijk te voorkomen, maar kan niet garanderen dat huishoudens niet worden afgesloten.

⁷ <https://rotterdam.sp.nl/nieuws/2017/06/rotterdammers-niet-afsluiten-van-water>